

Budapestre vonatkozó ujságcikkek

Szerző:

Cím: *Angyal Dávid 50 éves írói jubileumára*

Forrás:

Nemzeti Ujság

Bp

(Hely)

1926. 4. 21

(Idő)

(Köt. v. füz.)

Osztályozás

Tárgy

92

Hely

Angyal Dávid

Idő

"1926"

Személy

Helyzám

Angyal Dávid 50 éves írói jubileumára

A magyar tudományos világ a kultuszminiszter vezetése alatt meleg együttérzéssel ünnepel egy ősz tudóst, Angyal Dávid egyet. tanárt, aki most töltötte be írói munkásságának ötvenedik évét. Bár Angyal professzor az öt annyira jellemző példátlan szerénységgel állandóan kitér a személyét környező tisztelet külső megnyilvánulásai elől, ez alkalommal rá kell mutatnunk írói és pedagógus tevékenységére, mely szoros kapcsolatban áll a magyar történetírás újabb fejlődési periódusával.

Angyal Dávid kora ifjúságától a kutató és alkotó tudós munkának szentelte életét. E munkának gyümölcsei számos önálló műben, továbbá a *Szépirodalmi Függetlenség*, a *Századok*, a *Történelmi Szemle*, a *Budapesti Szemle* stb. hasábjain láttak napvilágot. *Berzsenyi* Dánielről és *Thököly* Imréről szóló élet- és korrajza, a Szilágyi-féle millenáris történelemben *II. Mátyástól III. Ferdinánd* haláláig terjedő kor története, *Erdély* és *Anglia* politikai érintkezésének története, tanulmányai a bujdosó *Rákóczi* fejedelemről, *Széchenyi* István gróf történelmi eszméiről és jellemének fejlődéséről, *Tisza* István gróf életrajza... mind itthon, mind a külföldön nagy elismeréssel találkoztak. Mindezekhez a legújabbban *Falk Miksa* és *Kecskeméthy Aurél* elkobzott levelezésének kritikai kiadásával és egyben a *Bach*-korszak

hírlapirodalmának történetével ajándékozta meg a magyar irodalmat. Mint irodalomtörténetíró különösen *Kisfaludy* Sándor munkáinak mintaszerű kiadásával szerzett nagy érdemet és ezenkívül sajtó alá rendezte *Kölcsey* Ferenc, *Garay* János, *Péterfy* Jenő és *Lederer* Béla munkáit is. Hasznos szolgálatot tett irodalmunknak kitünő fordításával is, melyekben *Macaulay*, *James Soine*, *Lavisse* és *P. Janet* munkáit magyar nyelven szólaltatta meg.

A történelmi személyekben Angyal Dávid mindig az embert keresi. Az egyén lelki alkatanak rajza különösen kedves téma számára az elmélyedésre. Ez a *pszichoanalízis* vezette *Széchenyi* István jellemrajzának megírására, amellyel a legnagyobb magyar lelki összetevőnek a leghíresebb képét nyújtja. *Tisza* István életrajzának megírásánál is *Tisza* lelki alkatanak rajzát akarta főképpen megadni. E művével, mely különben az angol sajtóban is nagy elismerésre talált, azt a tételt bizonyította be, hogy a történetíró elsősorban jó pszichológus legyen. Munkáit a könnyű és mégis választékos, a tömören kifejező stílus jellemzi, amellyel minden sorának egyéni, vonzó közvetlenséget kölcsönöz. Munkálkodásának és egyéniségének főbb vonásait, amiket az igazsághoz és méltányossághoz való törhetetlen ragaszkodás jellemez, különösen a közelmúlt eseményeiből állíthatjuk össze. A *Károlyi*-éra alatt, mint dékán, ő szervezte az egyetemi tanács ellenállását az egyetem autonómiáját sértő rendelkezésekkel szemben és ő volt az, aki Kumi előtt a marxista történelmi bölcselet kritikáját és ezzel alapvető tévedé-

seit nyíltan feltárta. Ezért kénytelen volt katedrójától megválni. A kommunizmus alatt Bécsben dolgozott és utána, amidőn közkívánatra a következő évben ismét a dékáni széket foglalta el, minden erejével azon volt, hogy az igazságszolgáltatás ürügye alatt fellépő egyéni bosszuvágynak gátat vessen. Minden tétlenségben az igazság pártatlan felderítése vezette. Bár a politikában nem volt szerepe, mindig hallatta szavát az igazság érdekében és a következmények tanúsága szerint helyesen ítélte meg a pillanatnyi helyzetet. Ez az igazsághoz való ragaszkodás készítette a *Görgey* mellett való nyílt állásfoglalásra, amidőn a közvélemény téves adatok alapján *Görgey* felett pálcát tört. A magyarság alkotmányos jogainak védelmére kelt sikra *Friedjung* Henrik osztrák történetíróval szemben, akinek történelmi és alkotmányjogi tévedéseit teljes objektivitással mutatta ki az ismert Angyal-Friedjung-féle vitában. Bár a végsőkig ragaszkodott az igazsághoz, annyira soha sem ment, hogy ellenfeleit megalázza volna, bár erre, mint emlékezzünk, nem egy alkalom kínálkozott.

Tanítványai az egyetemen kívül is mindig számíthattak őszinte támogatására és közülrük nem egyszer ő juttatta érvényesüléshez azokat, akikben tehetséget és a magyarság szá-

mára igazi értéket fedezett fel. Ezeknek érdekeit különösen felkarolta és megvédte őket az igazságtalan támadásokkal szemben...

a 19'2